

PRST

1.KAJ JE PRST?

Prst je naravna tvorba na površju zemeljske tvorbe. Nastane pod vplivom več dejvnikov.

2.KATERI DEJAVNIKI VPLIVAJO NA NASTANEK PRSTI?

Matična podlaga, relief, živi organizmi, podnebje, voda, zrak.

3.KAKŠNE SPOSOBNOSTI IMA PRST?

Ima posebno kakovost. Rodovitnost. Torej sposobnost, da iz nje rastline pridobivajo vodo, minerale, kisik,.. poleg tega daje rastlinam oporo za rast in razvoj.

4.KOLIKO ZNAŠA SLOJ PRSTI NA ZEMLJI?

Je tanek, okoli 100 cm.

5.KOLIKO ČASA POTREBUJE PRST, DA BI SE RAZVILA?

Prst nastaja dolgo obdobje in sicer ocenjujejo, da do 3 cm debela plast nastaja okoli 1000 let.

6.NAŠTEJ STOPNJE NASTANKA PRSTI.

- na različno podlago delujejo klimatski dejavniki, prične se kemijsko in mehansko preperavanje.
- na preperelini se naselijo rastline in matična podlaga prepereva še bolj.
- nastanejo 3 horizonti:
 - vsebuje mineralne snovi, humus, temne barve
 - vsebuje delčke matične osnove, svetlejše barve
 - matična podlaga, ki je pričela preperevati

7.KAJ JE MATIČNA PODLAGA?

Je kamnina iz katere prsti nastajajo. Številne kemijske in fizikalne lastnosti prsti so odvisne prav od matične podlage.

8. KAJ JE PREPERELINA?

To je preperela matična podlaga.

9.KAKŠNO JE LAHKO PREPEREVANJE?

Mehanično in kemično.

10.ČEMU PRIPOMOREJO ORGANIZMI V PRSTI?

Ko organizmi odmrejo obgatioprst z organskimi snovmi. Zato le ta postaja bolj rodovitna, zračna, bolje vpija,...

11.NAŠTEJ PEDOGENETSKE DEJAVNIKE.

Matična podlaga, podnebje, relief, organizmi in čas.

12.KAMNINSKA PODLAGA JE...

gl. 7.

13.PODNEBJE...

vpliva na način preperavanja matične podlage. Recimo v vlažnem ekvatorialnem predelu je močno kemično preperavanje. Nastaja globoka preperelina in iz nje prst. V hladnem podnebjju je močnejše mehanično.

Podnebje vpliva na nastanek različnih tipov prsti. Porazdelitev prsti po površju je zelo povezana z podnebjem in rastjem.

14.RELIEF...

Vpliva na nastajanje in lastnosti prsti še posebno preko podnebnih značilnosti, zlasti temperatur in padavin. Prst je odvisna od nadmorske višine, kakor tudi podnebje s tem pa se spreminjajo pogoji za nastanek prsti. Podobno je tudi z nagnjenostjo pobočij in prisojnih ter osojnih strani. Na osojni strani je tako prst bolj suha in toplejša.

15.ORGANIZMI...

ko odmrejo in se mešajo z preperelino se kopiči organska snov v prsti. Rastline pa se hranijo z mineralnimi snovmi, ki se po njihovi odmrlosti vrnejo v prst. Človek z obdelavo in pobiranjem pridelka močno zmanjša kakovost prsti.

16.ČAS...

da nastane globoka zrela prst mine več tisoč let. Šele v dolgem časovnem obdobju, ko se kopičijo organske snovi in potekajo mnogi procesi se poveča rodnost prsti. Mlade prsti imajo značilnost matične podlage.

17. SESTAVA PRSTI.

Mineralni delci (nastali z preperevanjem matične podlage.

Organske snovi in organizmi, voda z raztopljenimi snovmi iz zraka. Delež vode in zraka se nenehno spreminjata.

18.NAŠTEJ VELIKOSTI MINERALNIH DELCEV V RAZLIČNIH VRSTAH PRSTI.

Skelet (2mm), pesek (0,2mm), melj (0,02), glina (pod 0,002)

19.MINERALNI DELCI-SKELET..

imajo različno velikost. To so vsi delci, ki imajo premer več kot 2mm. Razmerje med delci gline, melja in peska vpliva na njene lastnosti.

Če prevladujejo peščeni delci prst zelo slabo zadržuje vodo in je zračna ter topla (lažje jo je obdelovati)

Prst v kateri prevladuje glina je trda, slabo prepustna, težje jo je obdelovati.

20.ORGANSKE SNOVI- HUMUS

nastaja iz odmrlih rastlin in živali. Te pretvarjajo v humus drugi živi organizmi (bičkarji, glive, stonoge deževniki)

21.VODA...

V prsti je zelo pomembna, saj lahko rastline črpajo hranilne snovi, le če so raztopljene v vodi. Njen poglavitni vir je deževnica. Zadržuje se v porah med prstjo. Voda vpliva tudi na proces, kot je redukcija.

Voda, ki pronica skozi prst prenaša snovi skozi plasti.

22.ZRAK...

napolnjuje prostore med prstjo, takrat, ko v njih ni vode. Zelo je pomemben za rast rastlin in za organizme. Vpliva na oksidacijo.

23.LASTNOSTI PRSTI..

profil prsti, horizonti prsti, znatost, sestava, struktura in barva.

24. PROFIL PRSTI..

je navpičen prerez skozi prst. Od njene površine, do matične podlage v kateri se odraža njena zgradba.

----25.HORIZONTI..

-organski horizont (sveže razgrajena snov)

-

26.NAŠTEJ PODHORIZONTE.

St.92 razvijejo se v glavnih horizontih.

27.ZRNAVOST IN TEKSTURA PRSTI.

Je razmerje med mineralnimi delci:peska melja in glin. Ta lastnost vpliva na delež vode in zraka v prsti.

28.SEŠTAVA IN STRUKTURA.

Prst pokaže, kako so delci povezani med seboj. Ti skupki se razlikujejo po velikosti in obstoju.

29.BARVA PRSTI.

Barva pokaže, kateri procesi delujejo v njej in katere snovi vsebuje.

30.PEDOGENETSKI PROCESI...

so procesi preperevanja.

-razpadanje matične podlage in nastajanje mineralov

-razgrajevanje organskih snovi in nastanek humusnih delcev

-premeščanje mineralnih in organskih delcev v profilu prsti in odnašanje teh delcev iz profila

31.KAJ JE PODZOLIZACIJA?

Je proces, pri katerem se pojavi močno izpiranje snovi. Ponavadi deluje v hladnem podnebnju, kjer so padavine obilnejše, ko je izhlapevanje. Proces poteka v prsteh poraslih z iglastim gozdom ali vresavo. Izpirajo se organske snovi in aluminij v zgornjih plasteh. Nastane izprani in nerodovitni horizont.

32.KAJ JE FERILIZACIJA?

Je sproščanje in kopičenje železovih in aluminijevih oksidov, značilno za tropsko območje. Preperevanje matične podlage in odnašanje snovi nastaja hitro. Pri tem nastaja aluminijev in železov oksid. Sta odporna proti odnašanju in razpadanju.

33.KAJ JE ZASOLJEVANJE?

Je proces, ki poteka v prsteh z suhim podnebjem. Tam je izhlapevanje vode večje, kot je padavin, zato deževnica s seboj ne more odnašati soli, ki nastajajo ob preperevanju matične podlage. Pride do kopičenja soli, kar zelo ovira ali preprečuje rast rastlin.

34.KAJ JE HUMIFIKACIJA?

Je proces pri katerem se razgrajajo organske snovi in nastaja humus.

35.KAKO NASTAJA GLINA?

Pri razpadu matične podlage se sproščajo železovi oksidi, ki prst obarvajo rjavo. Pri tem nastanejo tudi glinasti delci.

36.OPIŠI OGLEJEVANJE.

Povzroča talne vode, ki se zadržuje v profilu prsti. To se dogaja prdvsem v ravninah ob rekah, kjer je višina talne vode visoka. Voda v prsti izpodrini zrak, zato procesov oksidacije ni.

37.KAJ JE KLASIFIKACIJA PRSTI?

Je razvrščanje prsti glede na njihove značilnosti.

38.NAŠTEJ CONALNE PRSTI.

-tropske rdeče-rumene prsti

-črne prsti tropskih območij

-puščavske prsti

-rdeče in rjave mediteranske prsti

-rjave prsti in sive gozdne prsti

-černozjom

-kostanjeve prsti

39.TUNDRSKA PRST:

Zaradi nizkih temperatur se v tleh zadržuje voda. Humusa skoraj ni, saj gnitje in razjedanje organskih snovi poteka zelo počasi ali pa sploh ne poteka. Prsti so prevlažne in prehladne za kmetijstvo.

40.PODZOL

nastaja v zmerno hladnem pasu. Preperevanje je zelo počasno. Je sive barve. Za kmetijstvo je primerna le z veliko dodatnega gnojenja in izsuševanja.

41.RJAVE GOZDNE PRSTI

najdemo jih v zmerno toplem pasu. Na njih raste gozd. Vsebujejo zmerno količino humusa zaradi gozda in podrasti. Primerna je za poljedelstvo z zmernim gnojenjem.

42.SIVE GOZDNE PRSTI.

V zmerno toplem pasu. Zmerne količine humusa zaradi gozda in podrasti. Primerne za poljedelstvo z zmernim gnojenjem. Sive prsti v sušnih predelih imajo manj humusa.

43.ČRNOZJOM

je najrodovitnejša prst. Najdemo jo v stepah. So najgloblje. Zaradi velike količine humusa so črne barve. Zaradi majhne količine padavin je potrebno namakanje.

44.KOSTANJEVE PRSTI

nastaja severneje od černozejoma. Zaradi manjše količine humusa je kostanjeve barve. Na njej gojijo koruzo in zelenjavo. Potrebno je namakanje.

45.RDEČE IN RJAVE MEDITERANSKE PRSTI

prisotno je kopičenje železovih oksidov in glinenih delcev. Potrebno je dognojevanje z mineralnimi gnojili.

46.PUŠČAVSKE PRSTI

siromašne prsti z malo humusa ali brez nega. Zasoljevanje prsti. So neprimerne za poljedelstvo in pogojno primerne za nomadsko živinorejo.

47.FERALITNE PRSTI

So globoke, izprane prsti rdeče barve. Nahajajo se v tropskem pragozdu. Prisoten je proces nalaganja železovih in aluminijevih oksidov. So slabo rodovitne, zato so se ljudje prisiljeni seliti, ter z požiganjem gozda pridobivati nove površine.

48.ČRNE PRSTI

nastajajo v savanskem podnebjju in so črne barve zaradi matične podlage. Če se osušijo popokajo, ko pa so vlažne nabreknejo in postanejo lepljive. Najdemo jih v afriki, indiji in severni argentini.

49.INTRACONALNE PRSTI

niso vezane na noben značilen podnebni pas. Mednje štejemo rendzino, šotne prsti, oglene prsti...

50.RENDZINA

nastane na matični podlagi bogati z kalijevim karbonatom (apnenec, lapor, dolomit). Je temna prst, ki jo sestavlja temno rjav in črn horizont. V slo pokriva večje površine.

51.ŠOTNA PRST

nastane zaradi kopičenja slabo razpadlih rastlinskih ostankov v vlažnem okolju (lj-barje)

52.SLANE PRSTI

nastane, če se v prsti nakopičijo mineralne prsti.

53.OGLEJENE PRSTI

so pri nas zastopane v dolinah rek in potokov.

54.ACONALNE PRSTI

so mlade prsti, ki jih lahko najdemo v katerem koli podnebnem pasu. V njih se še jasno vidijo lastnosti matične podlage

55.LITOSOL

je trdna razpadla kamnina, npr. apnenec. Na njej se že pojavijo zaplate prvih rastlin. Predvsem v visokogorskem svetu

56.REGOSOL

rastline se pojavijo na lahko razpadli kamnini, npr. peščenjaku. V slo jih najdemo na koprskem primorju

57.OBREČNA PRST

nastane iz mladih rečnih nanosov. Pri nas je razširjena ob Savi, Savinji, Krki in Rižani.

58.KOLIKO RAZREDOV PRSTI POZNAMO V SLOVENIJI?

11 razredov.

59. KOLIKO RAZREDOV PRSTI JE PO KLASIFIKACIJI FAO?

26 razredov.